

Допоміжні засоби

| SY
| NAP
| SIS |

Допоміжні засоби, які ми представляємо, базуються на припущеннях структурування відповідно до моделі TEACCH: <https://teacch.com>.

Цими допоміжними засобами можуть користуватися малі діти зі спектром аутизму, але їх також можна використовувати для занять зі старшими людьми (наприклад, підлітками, дорослими), яким потрібен підвищений рівень підтримки при виконанні завдань.

Метою цього виду вправ є:

- розвиток спритності рук
- покращення зорово-моторної координації
- навчання вмінь, наприклад, розрізнення та припасовування форм і кольорів, просте сортування тощо
- розвиток сприймання
- тренування концентрації
- мобілізація до зусиль

Усі вправи з використанням цих засобів базуються на зоровому сприйнятті, яке є добре розвинуте у багатьох людей з аутизмом. Через свою конструкцію ці вправи:

- полегшують орієнтацію завдяки використанню чіткої структури завдань;
- забезпечують передбачуваність, підготувавши відповідну та конкретну кількість елементів для зіставлення;
- організовують діяльність – людина з аутизмом розуміє, які вимоги до неї адресовані;

- вказують тривалість вправи;
- дозволяють самостійно діяти, що дає людям з аутизмом відчуття успіху, тим самим посилюючи їхню мотивацію до співпраці;
- вони прості у приготуванні та застосуванні для батьків осіб з аутизмом і можуть використовуватися вдома.

Допоміжні засоби можуть робити усі члени родини та друзі. Ми заохочуємо створювати їх і бажаємо вам успіхів у виконанні завдань!

З огляду на те, що деякі пропозиції завдань містять дрібні елементи, ми просимо, щоб виконання вправ відбувалося під наглядом батьків.

Увага

З огляду на те, що деякі пропозиції завдань містять дрібні елементи, ми просимо, щоб виконання вправ відбувалося під наглядом батьків.

КУЛЬКИ

версія на 6 штук

версія на 12 штук

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація

СПОСІБ ГРИ

Варіант для дітей молодшого віку: дитина по одній перекладає кульки з однієї частини контейнера в наступні відсіки руками.

Варіант для дітей старшого віку: дитина перекладає кульки з однієї частини контейнера в наступні відсіки за допомогою щипців для льоду/торту.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Готуємо картонний/пластиковий контейнер для яєць, від якого відрізаємо одну половину (можна зробити варіант на 6 або 12 кульок). Кріпимо його на кришку коробки для взуття так, щоб з одного боку залишилося місце для кульок. Кладемо кульки в частину з плоскою основою. Кожна кулька має окремий відсік. Відсіки розташовуються в два ряди, їх кількість допасована до кількості кульок. Ви також можете використовувати скляні кульки, великі намистини тощо. У версії, показаній на фото, використовуються м'ячі для гольфу, які можуть бути привабливими для деяких дітей через свою вагу.

ТЕКСТУРИ ТА МАТЕРІАЛИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- дотикове сприйняття
- зорове сприйняття

СПОСІБ ГРИ

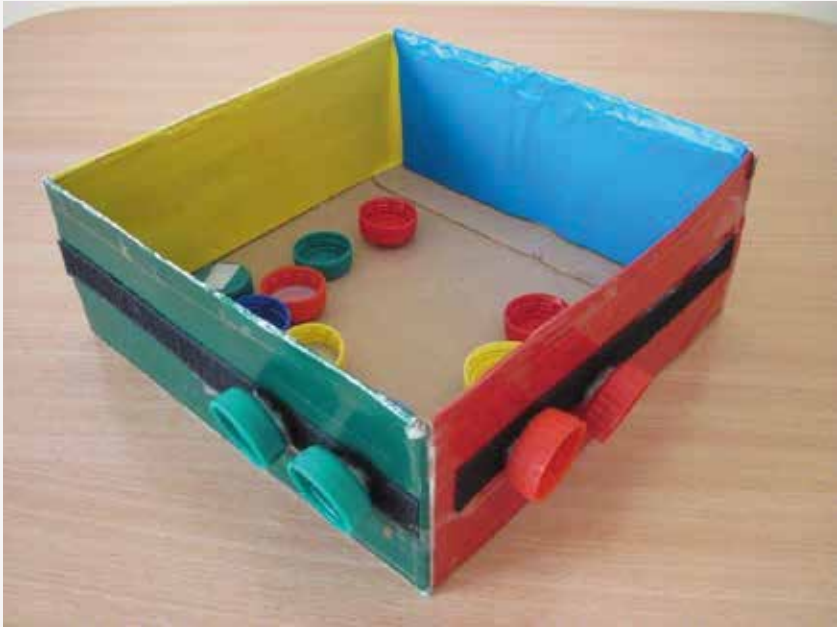
Припасовування шматків матеріалу з різними типами текстур.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо велику кришку, наприклад, від взуттєвої коробки. В ній приклеюємо кришку меншого розміру, яку ділимо на кілька частин (наприклад, в допоміжному засобі на фотографії використовується готова форма з настільної гри без її елементів). У кожній частині кладемо вирізаний фрагмент-прямокутник іншої текстури – наприклад, губки для посуду, бульбашкової плівки, гофрованого картону (розрізаного один раз поперек, другий раз уздовж), жорсткої ганчірки для прибирання. Ці прямокутники повинні бути однакового розміру і повинні бути жорсткими (по можливості). У другу частину ми кладемо перемішані фрагменти текстур, щоб дитина змогла припасувати елементи з нижньої частини коробки до відповідних відсіків.

КОЛЬОРОВІ КРИШКИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- зорове сприйняття
- когнітивні навички – припасовування кольорів

СПОСІБ ГРИ

Припасовування кольорових кришок до стінки відповідного кольору.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо велику коробку (наприклад, взуттєву). Фарбуємо кожну стінку іншою фарбою або обклеюємо її іншим кольором (наприклад: жовта, зелена, червона та синя стінки). До кожної стінки кріпимо смужку-липучку. Кладемо до коробки кольорові кришки (кольорів, що відповідають стінкам коробки – зелені, жовті, сині, червоні). Кришок повинно бути не більше, ніж поміститься на липучці даної стіни.

КОЛЬОРОВІ ПРИЩІПКИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметами, силові вправи рук
- зорово-моторна координація
- зорове сприйняття
- когнітивні навички – припасовування кольорів

СПОСІБ ГРИ

Причеплення прищіпок до кольорової стінки.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо велику коробку (наприклад, взуттєву). Одну зі стін обклеюємо кольоровим папером (рекомендуємо кольорові самоклеючі папери) або розмальовуємо фарбами так, щоб розділити її на чотири частини і кожна частина мала свій колір. Кладемо прищіпки всередину (кольорів, що відповідають пофарбованим стінкам). Їх має бути не більше, ніж поміститься під час причеплення їх до певного кольору (наприклад, 2-3).

ПОМПОНИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом, вправа на хапання пінцетом, ізолювання вказівного пальця
- зорово-моторна координація

СПОСІБ ГРИ

Перенесення помпонів / ватних кульок і вставляння їх у вузький отвір.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо коробку з кришкою (наприклад, взуттєву коробку або банку з-під кави). У кришці робимо отвір. Він повинен бути досить вузьким, щоб дитина була змушена обережно пхати помпон так, щоб він впав усередину. На один картон клеїмо коробку і маленький кошик. До кошика кладемо помпони / маленькі кульки вовни / шматочки вати / м'які кульки.

КРИШКИ НА ЛИПУЧЦІ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- зорове сприйняття

СПОСІБ ГРИ

Відривання кришки від коробки і вкидання її до отвору.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо коробку з кришкою (наприклад, взуттєву або банку з-під кави). Робимо отвори в її кришці (в простому варіанті два однакового розміру, в складнішому варіанті два різного розміру). Обклеюємо коробку липучкою. На кожну пластикову кришку (так звану пробку) наклеюємо липучку і причіплюємо її до стінки коробки. Також можна використовувати великі гудзики або маленькі кришки з-під соку.

Також можна використовувати складніший варіант. Виберіть кришки двох кольорів – наприклад, зеленого та синього, та пофарбуйте кришку коробки або обклейте її самоклеючим папером двох вищезгаданих кольорів. Зробіть на кришці коробки отвори для кожного кольору. Гра полягатиме у вкиданні відповідної кришки даного кольору до отвору такого самого кольору.

БІГУДІ (ВАЛИКИ) НА ЛИПУЧКАХ

КРИШКИ НА ЛИПУЧЦІ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- тактильне сприйняття

СПОСІБ ГРИ

1 Відривання валика від липучки та кидання його в меншу коробку.

2 Причеплення липучки з меншої коробки до смужок-липучок в більшій коробці. Також можна спробувати погратися з кольорами. Наприклад, «а тепер ми відриваємо лише зелені валики і кладемо їх в маленьку коробку».

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо коробку з кришкою (наприклад, взуттєву коробку або банку з-під кави). У кришці робимо отвір. Він повинен бути досить вузьким, щоб дитина була змушена обережно пхати помпон так, щоб він впав усередину. На один картон клеїмо коробку і маленький кошик. До кошика кладемо помпони / маленькі кульки вовни / шматочки вати / м'які кульки.

КОЛЬОРОВІ ПАЛИЧКИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- когнітивні навички – припасовування кольорів
- зорове сприйняття

СПОСІБ ГРИ

Відривання кольорової палички від липучки і вкидання її до отвору.

Складніший варіант: припасування паличок за кольором – можемо зафарбувати коробку навколо отвору незмивним фломастером або обклеїти кришку кольоровим папером.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо коробку з кришкою (наприклад, взуттєву або банку з-під кави). Робимо отвори в кришці (в простому варіанті кілька однакових, в складнішому додатково розфарбовуємо частини кришки в кольори, відповідні кольору паличок). Розфарбовуємо дерев'яні лопатки / палички з-під морозива в різні кольори і клеїмо до кожної липучку посередині. Обклеюємо коробку липучкою і прикріплюємо до неї палички.

ДЕРЕВ'ЯНІ БРУСКИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація

СПОСІБ ГРИ

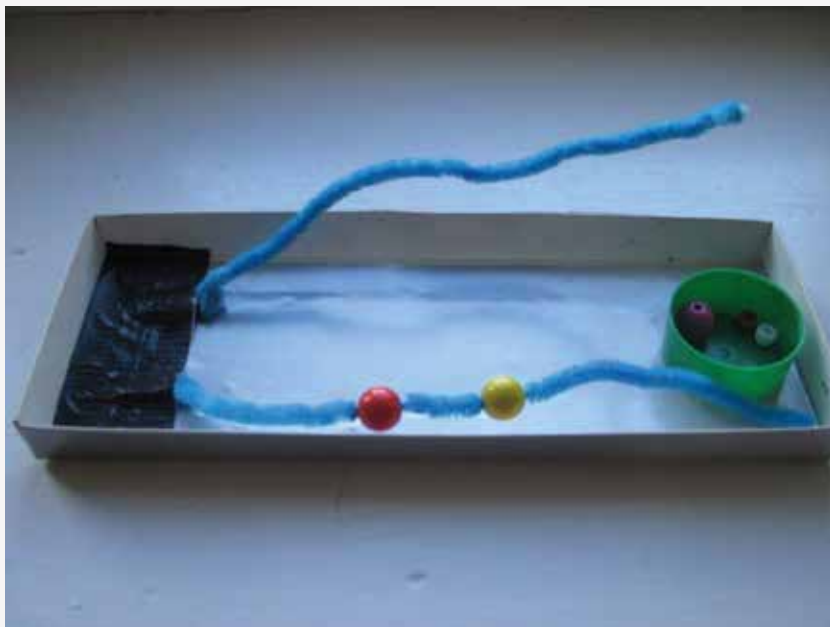
Вкладання дерев'яного бруска до отвору коробки.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо коробку з кришкою (наприклад, взуттєву або банку з-під кави). У кришці робимо отвір. Поруч ставимо меншу коробку або кошик і кладемо в ній кілька дерев'яних брусків (але не більше, ніж поміститься в коробці). Бруски також можуть бути виготовлені з пластику.

НАНИЗУВАННЯ НАМИСТИН

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- зорове сприйняття

СПОСІБ ГРИ

Нанизування кольорових намистин на дріт.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо плоску коробку або кришку (наприклад, від взуттєвої коробки). Всередині на одній стороні ставимо малу коробочку, до якої кладемо намистини. З іншого боку прикріплюємо дріт скотчем. Найкраще буде протягнути цей дріт через бічну частину коробки і додатково приклеїти міцним скотчем.

У складнішому варіанті можна прикріпити дріт двох кольорів і намистини тільки двох кольорів. Тоді треба припасовувати нанизування намистин певного кольору до відповідного дроту.

ГРИБОЧКИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- зорове сприйняття
- когнітивні навички – припасовування кольорів

СПОСІБ ГРИ

- 1 Вставлення грибочків в окремі отвори
- 2 Виймання грибочків з отворів і відкладання їх до коробки

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Беремо плоску коробку або кришку (наприклад, від взуттєвої коробки) і перевертаємо її догори дном. З одного боку причіплюємо або приклеюємо коробочку (наприклад, з-під сметани або косметичного засобу). З іншого боку в коробці робимо отвори і вкладаємо до них пластикові «грибочки». Решту «грибочків» кладемо до порожньої маленької коробки.

ДЕРЕВ'ЯНІ КРУГИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- зорове сприйняття

СПОСІБ ГРИ

Відривання кругів і вкидання їх в коробку через отвори. Різне розташування отворів провокує дитину обертати руку в зап'ясті під час припасовування кругів.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Готуємо коробку з кришкою (наприклад, взуттєву) і дерев'яні круги (можуть бути також пластикові, наприклад, кришки від банок з-під крему або кришки з-під соку; важливо, щоб вони були однакового розміру). В одній частині кришки коробки вирізаємо 2 прямокутні отвори (з розмірами, що дорівнюють діаметру і товщині кругів). Вирізаємо їх перпендикулярно один одному, щоб дитина мала нагоду обертати руку в зап'ясті під час вкидання кругів. На другу частину кришки коробки кріпимо дерев'яні круги на липучках. Здирання їх – це додаткова вправа.

СОРТУВАННЯ ГРИБОЧКІВ ЗА КОЛЬОРАМИ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- когнітивні навички – припасовування кольорів
- зорове сприйняття

СПОСІБ ГРИ

Вкладаємо по одному грибочку заданого кольору в отвори коробки. Завдання дитини – припасувати кольорами грибочки, що залишилися в контейнері.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Готуємо велику коробку з кришкою (наприклад, взуттєву). Кришку коробки обклеюємо кольоровим папером, щоб прикрити, наприклад, написи на коробці. Вирізаємо в кришці отвір і ставимо в ньому відкриту коробочку або баночку (наприклад, з-під косметичного засобу або сметани). Важливо, щоб дитина могла вільно витягувати з неї елементи (діаметр баночки не може бути занадто маленьким, а коробка – занадто високою). Поруч робимо 3 отвори, в яких помістяться грибочки. Якщо дитина добре вміє припасовувати кольори, можемо сортувати більшу кількість кольорів. Перед тим, як дитина почне виконувати завдання, покладіть у кожен отвір по одному грибочку даного кольору.

СОРТУВАЛЬНИК ДРІБНИХ ПРЕДМЕТІВ

ПРАКТИКУВАНІ НАВИЧКИ

- дрібна моторика: правильне хапання, маніпулювання предметом
- зорово-моторна координація
- пізнавальна діяльність: наприклад, розпізнавання форм, припасовування предметів до отворів

СПОСІБ ГРИ

Припасовування елементів до відповідних отворів.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ

Готуємо картонну коробку (наприклад, взуттєву) зі знімною кришкою. У коробці вирізаємо отвори потрібного розміру, які відповідатимуть трьом формам: пляшковій кришці (більше коло), малій намистині (менше коло), гудзику (щілина). Якщо хочемо підготувати завдання для маленької дитини, то треба пам'ятати, що елементи повинні бути відповідно більші, наприклад, м'яч для пінг-понгу, дерев'яний брусок, великий гудзик. Біля кожного отвору причіплюємо відповідний предмет за допомогою липучок або клею, як підказку для дитини (наприклад, причіплюємо кришку біля отвору у формі більшого кола). Таке позначення допомагає особливо дітям молодшого віку впоратися з вибором потрібного предмета, який поміститься в отвір. Для дітей старшого віку або дітей, які вже освоїли вправу з такою підказкою, можна використовувати варіант без предметів, прикріплених біля отворів. Отвір має бути позначений графічним символом кришки, намистини або гудзика. До бічної стінки коробки за допомогою клею, скотчу або липучки прикріплюємо коробку меншого розміру з елементами, призначеними для сортування.

ЛЕГША ВЕРСІЯ

Коробка з одним, бажано круглим, отвором, наприклад, для м'ячиків. Після того, як дитина освоїла гру з одним отвором, ми змінюємо кришку коробки на ту, яка також має один отвір, але іншої форми. Потім ми можемо зробити кришку з двома формами і тільки коли дитина впорається з сортуванням двох предметів, переходимо до варіанту, описаного вище.

Співфінансується в рамках проекту “Droga do integracji”, який фінансується на основі Програми «Fundusz pomocowy dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich 2022-23», створеної Польсько-Американської Фундацією Свободи, що виконується Фундацією Освіта для Демократії.

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

Робота доступна за ліцензією Creative Commons
Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна

